

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คงต้องยอมรับว่าการวางพื้นฐานประชาธิปไตยในประเทศไทยเกิดขึ้นจริง โดยสถาบันพระมหากษัตริย์ก่อนการเปลี่ยนการปกครองในปี พ.ศ. 2475 หลังจากนั้นมา ทำให้เกิดการมีทหารพลเรือนได้ เข้ามามีส่วนในการเปลี่ยนแปลงการปกครองและพัฒนาประชาธิปไตยซึ่งอาจเริ่มนับหนึ่งได้หลังจากได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งดังกล่าวแล้ว 60 ปีเศษ ต่อมาจากวันนั้นถึงวันนี้ หากเปรียบเป็นคนมีอายุของประชาธิปไตยไทยจะเลยเข้ามาอยู่ในวัยหลังเกษียณราชการ แต่ในแง่ของพัฒนาการก็อาจนับว่ายังเจริญเติบโตไม่ได้มากเท่าที่ควร อุปสรรคสำคัญบางประการที่มีส่วนลดรั้งขัดขวาง อย่างเห็นได้ชัดก็คือ ประชาชนค่อนข้างขาดความตื่นตัวทางการเมืองไม่ค่อยให้ความสนใจ และมีกละเลยที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองเกือบทุกรูปแบบ

ตำรวจคือประชาชนคนหนึ่ง ที่เข้ามาทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมของรัฐ อันเป็นกลไกส่วนหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการที่จะควบคุมสังคมประชาธิปไตยให้อยู่ในระบบระเบียบและสงบสุข¹ ภารกิจทั้งหมดเกี่ยวข้องกับประชาชน โดยตรงกล่าวคือ ตำรวจเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย (law enforcement agency) เพื่อปกป้องผลประโยชน์สิทธิและเสรีภาพของประชาชน พร้อมกับคุ้มครองประชาชนไม่ให้ละเมิดสิทธิซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ตำรวจยังมีหน้าที่ (aruthority) โดยทั่ว ๆ ไป เช่น การบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน และดูแลรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ จากเหตุผลการมาอยู่รวมกันภายในรัฐ มนุษย์นั้น มีความต้องการพื้นฐานประการหนึ่งของมนุษย์ คือ ความต้องการชีวิตที่ดีกว่าสภาวะตามธรรมชาติ มนุษย์ต้องการความปลอดภัยในการดำรงชีวิต ทุกรัฐจึงต้องถือว่าการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินเป็นหน้าที่ที่สำคัญเนื่องจากตำรวจมีบทบาทและภารกิจที่ครอบคลุมมากมายหลาย

¹ กรมตำรวจ, ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี เล่ม 1 ลักษณะ 1 (พระนคร: โรงพิมพ์กรมตำรวจ 2525), หน้า 1.

อย่างกว้างขวางในสังคมไทย ภาพพจน์ของตำรวจจึงออกมาใน ภาพลบมากกว่าภาพบวก^๒ ทั้งๆที่ ตำรวจเป็นผู้ที่สังคมคาดหวังว่า จะต้องเป็นผู้ที่บริสุทธิ์ ยุติธรรม ในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมายและที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่งก็คือ ตำรวจไทยเป็นตำรวจในระบอบประชาธิปไตยปฏิบัติหน้าที่ ประชาชนในการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงจำเป็นต้องเข้าใจ รู้จริง และใช้ความรู้ตามแนวทางประชาธิปไตยนั้น ผสมผสานกับการปฏิบัติงาน "เพื่อลดความขัดแย้ง" และเกิดประสิทธิผล สูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน "การควบคุมอาชญากรรม" อันเป็นวัตถุประสงค์หลักของการ ศึกษา วิจัยในครั้งนี้ (ดังรายละเอียดที่จะได้ศึกษาในบทต่อ ๆ ไป) การบริหารงานของกรม ตำรวจทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมา กรมตำรวจพยายามที่จะพัฒนาองค์กรของตำรวจให้มีความสอดคล้อง สอดคล้องและแก้ไขปัญหาสังคมให้ครอบคลุมกว่าเดิม

ผลการดำเนินนโยบาย "การปราบปราม" ของกรมตำรวจ ปรากฏว่ากรมตำรวจได้ ประสบความสำเร็จระดับหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากทัศนคติและความเชื่อเดิมที่ว่า การ แก้ไขปัญหาอาชญากรรมเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของ เจ้าหน้าที่ตำรวจแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน ผลจึงไม่สามารถนำสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่าง แท้จริง^๓ ดังนั้นจึงได้เกิดแนวคิดใหม่ที่ว่า "การพัฒนาสู่การปราบปราม" ซึ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร ตำรวจและการพัฒนาองค์กรหน่วยงานตามแผนเป็นอย่างดีแล้ว จึงก้าวเข้าสู่บทบาทแห่งการทำงาน ในหน้าที่คือการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทั้งเชิงวิชาการและปฏิบัติการ^๔ จากความสำคัญในเรื่องของการพิทักษ์ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จึงทำให้ สามารถกล่าวได้ว่าตำรวจเป็นส่วนหนึ่งของกลไกย่อยในการควบคุม เพราะฉะนั้นในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น หากถ้ามีการละเลยในหน้าที่รับผิดชอบหรือปฏิบัติหน้าที่โดยใช้อำนาจอย่าง

^๒มรกต ไส้ละบาท ร.ศ.อ., ภาพพจน์และความคาดหวังเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ของตำรวจ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528.

^๓กรมตำรวจ, งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ : วิถีทางแห่งชนิกกำลังเพื่อคุณภาพชีวิต ของประชาชนและความสงบสุขของสังคม กรุงเทพมหานคร 2534) 1-4.

^๔ประชา พรหมนอก พล.ต.ต., ตำรวจกับการพัฒนา กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์ 2530, หน้า 11.

ไม่ถูกต้องเที่ยงธรรมแล้ว อาจก่อให้เกิดความไร้ระเบียบขึ้นในสังคม โดยทั่วไปและก่อให้เกิดการ
 แทรกแซงจากอำนาจภายนอกได้ ตำรวจจึงมีบทบาทสำคัญต่อการเสริม สร้างความเป็น
 ประชาธิปไตยพื้นฐานในวิถีชีวิตของประชาชน ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจมีโลกทัศน์ทางการ
 เมืองแบบประชาธิปไตยย่อมมีส่วนช่วยส่งเสริม การพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของ
 ไทยได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้กระทำหน้าที่อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมโดยยึด
 หลักการแบบประชาธิปไตยแล้ว ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จและควมมีเสถียรภาพ การปกครองของ
 ประเทศชาติโดยส่วนรวม ดังนั้นการศึกษาให้ทราบถึงโลกทัศน์ทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
 จึงเป็นสิ่งที่ควรค่าที่จะศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษา เรื่องโลกทัศน์ทางการเมืองของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่เน้นเฉพาะการควบคุม
 คุมอาชญากรรม มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาค้นคว้าหาความเข้าใจในเรื่องโลกทัศน์ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ
 ในการควบคุมอาชญากรรม
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างโลกทัศน์ทางการเมืองกับการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุม
 คุมอาชญากรรมว่ามีส่วนเกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด
3. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากการที่มีรูปแบบโลกทัศน์ทางการเมืองที่แตกต่างกันจะส่งผล
 ต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมอาชญากรรมแตกต่างกันมากน้อยอย่างไร

สมมุติฐานการวิจัย

โลกทัศน์ทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ควบคุม
 คุมอาชญากรรม โดยผู้วิจัยได้กำหนดสมมุติฐานในรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

สมมุติฐานที่ 1 ตำรวจที่มีชั้นยศต่ำ จะมีโลกทัศน์เป็นประชาธิปไตยมากกว่าตำรวจที่มี
 ชั้นยศสูง

สมมุติฐานที่ 2 ตำรวจที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ระยะสั้น จะมีโลกทัศน์ที่เป็น
 ประชาธิปไตยมากกว่าตำรวจที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่มายาวนาน

สมมุติฐานที่ 3 ตำรวจที่มีการศึกษาต่ำจะมีโลกทัศน์ที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่าตำรวจที่มีการศึกษาสูง

สมมุติฐานที่ 4 ตำรวจที่มีการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมโดยตรงจะมีโลกทัศน์ที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่าตำรวจที่ไม่มีหน้าที่ควบคุมอาชญากรรมโดยตรง

แนวความคิดทางทฤษฎี

ในการศึกษาวิจัยเรื่องโลกทัศน์ประชาธิปไตยของตำรวจ ในการปฏิบัติหน้าที่เน้นเฉพาะการควบคุมอาชญากรรม

แนวความคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์ทางการเมือง Theory of perspective of political

แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย Theory of Democracy

แนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย Theory of Law enforcement approach

แนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ Theory Community relations approach

แนวความคิดทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม Theory of Crime Control Through Environmental Design.

แนวความคิดทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน Theory of Community Policing

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

1. เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างโลกทัศน์ทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมอาชญากรรม ซึ่งถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีโลกทัศน์แบบประชาธิปไตย มีความรู้ความเข้าใจการเมืองตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ก็จะนำมาซึ่งประโยชน์ในการปฏิบัติงานในสังคมได้อย่างเหมาะสม อันได้แก่ การให้ความบริสุทธิ์ยุติธรรมแก่ประชาชน ให้สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย และประการสำคัญ การปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ไม่ตกเป็นเครื่องมือทางการเมืองที่ไม่สมควร

2. เป็นแนวทางในการแก้ไขภาพพจน์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นในสายตาของประชาชนทั่วไป ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ตำรวจได้มีโลกทัศน์แบบประชาธิปไตย มีความรู้ความเข้าใจในการปกครองตามหลักของประชาธิปไตยมากขึ้น ย่อมปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นธรรม อันเป็นการสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชน จะเป็นผลดีต่อภาพรวมของกรมตำรวจต่อไป

3. จะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องโลกทัศน์ทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้กว้างขวาง เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการวิจัยต่อไป เพื่อให้ทราบถึงเรื่องอื่นๆ ของการเมืองที่สัมพันธ์กับตำรวจ

4. จะเป็นการพัฒนาโลกทัศน์แบบประชาธิปไตยให้กับข้าราชการตำรวจ เพราะข้าราชการตำรวจจะต้องดำเนินงานควบคุมอาชญากรรมในสังคมแบบประชาธิปไตย

5. จะได้รับผลประโยชน์ทางอ้อม ในการวางแผนคัดเลือกเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการดำเนินงานในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคมมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย